Blogi

Koronakriisi toi esiin makrovakauspolitiikan hyödyt

Rahoitusvakaus | 26.11.2020 | Marja Nykänen

KIRJOITTAJA

Marja Nykänen
Johtokunnan
varapuheenjohtaja

Makrovakauspolitiikalla torjutaan koko rahoitusjärjestelmän vakautta vaarantavia riskejä. Lisäksi on tärkeää varautua rahoitusjärjestelmän vakautta horjuttaviin ennakoimattomiin ongelmiin.

Järjestelmäriskit ovat talouden tai rahoitusjärjestelmän toimintaan liittyviä uhkia tai haavoittuvuuksia, joiden toteutuminen voi pahimmillaan johtaa pankki- ja finanssikriiseihin. Rahoitusjärjestelmän haavoittuvuuksia ovat esimerkiksi kansantalouden kokoon verrattuna suuri tai muutamaan isoon toimijaan keskittynyt pankkisektori, pankkien samanlaiset liiketoimintamallit tai riippuvaisuus kansainvälisiltä markkinoilta haetusta rahoituksesta.

Makrovakauspolitiikalla on tärkeä tehtävä rahoitusvakauden ylläpitäjänä. Sen tavoitteena on ehkäistä järjestelmäriskejä ja torjua niiden vahingollisia vaikutuksia rahoitusjärjestelmään ja reaalitalouteen.

Yhtenä makrovakauspolitiikan keinona on käytetty esimerkiksi pankeille asetettuja pääomavaatimuksia. Toisin sanoen pankeilla on oltava riittävästi pääomaa, jotta ne ovat vakavaraisia myös kriisitilanteessa, kuten nyt koronapandemian aikana. Näillä lisävaatimuksilla, joita kutsutaan myös makrovakauspuskureiksi, kasvatetaan pankkien riskinsietokykyä huonojen aikojen varalle. Lainanottajille asetetut vaatimukset, kuten asuntolainojen lainakatto, pyrkivät rajoittamaan kotitalouksien velkaantumista.

Suomessa ollaan parhaillaan toteuttamassa EU:n laajuisia lainsäädäntömuutoksia. Tässä yhteydessä on esitetty huolia pankkeihin kohdistuvien vaatimusten kasvusta. Keskustelussa olisi hyvä muistaa kaksi asiaa.

Ensinnäkin, sääntelymuutokset selkeyttävät makrovakauspuskureiden käyttöä eivätkä itsessään muuta pankkien nykyisten pääomavaatimusten määrää. Vakausriskeistä osa liittyy järjestelmän kannalta merkittävimpiin pankkeihin, osa taas koko rahoitusjärjestelmän rakenteeseen ja toimintaan. Jatkossa eri makrovakauspuskurit asetetaan aiempaa selkeämmin sen mukaan, mitkä edellä mainituista riskeistä uhkaavat vakautta. Useimmista muista EU-maista poiketen Suomessa on asetettu selvä yläraja kunkin makrovakauspuskurin suuruudelle. Puskurikohtaiset ylärajat on hyvä säilyttää jatkossakin. Koska puskurit asetetaan eri riskien perusteella, vaatimusten yhteismäärän rajoittamiselle ei ole syytä.

Toiseksi, makrovakauspolitiikka ei tarkoita ainoastaan pääomavaatimusten kasvattamista suotuisissa olosuhteissa ja noususuhdanteessa. Makrovakauspolitiikalla vahvistetaan pankkisektorin riskinsietokykyä eli varaudutaan pahan päivän varalle. Kun paha päivä koittaa, pääomavaatimuksia voidaan alentaa ja siten tukea pankkien toimintaa ja rahoituksen välittymistä yrityksille ja kotitalouksille.

Makrovakauspolitiikan keventämisestä on tuore esimerkki tältä keväältä, kun Finanssivalvonnan johtokunta alensi suomalaisten pankkien makrovakausvaatimuksia koronakriisin taloudellisten vaikutusten lieventämiseksi. Näin kasvatettiin pankkien kapasiteettia myöntää luottoja yrityksille ja kotitalouksille. Oli tärkeää välttää pullonkaulan syntyminen pankkien luotonantoon ja sen kielteiset vaikutukset taloudelle. Lainsäädännön antaman liikkumatilan ansiosta keventämispäätös kyettiin tekemään ripeästi ja ottaen kokonaistilanne huomioon.

Samankaltaisia päätöksiä tehtiin myös muualla Euroopassa. Euroopan keskuspankin arvion mukaan keskuspankkien ja pankkivalvojien päätökset vapauttivat euroalueen pankkien käyttöön kaikkiaan noin 140 mrd. euron arvosta ydinpääomaa helpottamaan luotonantoa. Myös Tanskassa, Norjassa ja Ruotsissa kevennettiin maakohtaisia suhdanneluonteisia pääomavaatimuksia.

Kesällä Finanssivalvonnan johtokunta päätti palauttaa asuntoluottojen enimmäisluototussuhteen perustasolle. Vaatimuksella säädellään asuntolainan enimmäismäärää suhteessa luotolle annettuihin vakuuksiin. Päätöksellä haluttiin tukea asuntoluottomarkkinoiden toimintaa.

Osa makrovakausvaatimuksista on edelleen voimassa, hyvästä syystä. Pääomapuskurien tehtävänä on vahvistaa pankkeja liiketoiminnasta aiheutuvien riskien, kuten luottotappioiden varalta. Vahvat pääomapuskurit ovat tarpeen, sillä koronapandemian talousvaikutusten seurauksena luottotappiot tulevat lähivuosien aikana vääjäämättä kasvamaan.

Makrovakauspolitiikalla torjutaan koko rahoitusjärjestelmän vakautta vaarantavia riskejä. Lisäksi on tärkeää varautua rahoitusjärjestelmän vakautta horjuttaviin ennakoimattomiin ongelmiin. Osa makrovakausvaatimuksista on perusteltua säilyttää lähtökohtaisesti pysyvämpinä ja harvemmin muutettavina vaatimuksina, jotka suojaavat kansantalouden kokoon nähden suuren ja

keskittyneen pankkisektorin toimintakykyä luottotappioiden varalle. Osan vaatimuksista tulisi olla helpommin muutettavissa esimerkiksi luottosuhdanteen laskuvaiheessa. Näiden suhdanneluontoisten pääomavaatimusten kerryttäminen hyvinä aikoina on edellytys sille, että pankkien toimintaa voidaan tukea tarvittaessa nopeilla pääomavaatimusten kevennyksillä nykyistäkin joustavammin.

Asiasanat

korona, makrovakauspolitiikka, pankit, rahoitusjärjestelmä, rahoitusvakaus